

۲۱ ۳۲۲ ۷۶

سیر تحول تزیینات در معماری

آلثاء صادق

انتشارات رامان سخن

سرشناسه : صادق، کلثوم، ۱۳۶۸-
 عنوان و نام پدیدآور : سیر تحول تزیینات در معماری/کلثوم صادقی.
 مشخصات نشر : تهران: رامن سخن، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری : ۲۹۳ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۴۲۹-۷
 وضعیت ف.ه. ست نویسی : فیپا
 موضوع : معماری تزیینی - ایران
 موضوع : Decoration and ornament, Architectural - Iran
 رده بندی کنگره : NA3574
 رده بندی دیویی : ۷۲۹/۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۷۲۶۷۷ د

آدرس: تهران خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین

تلفن: ۰۹۳۶۰۹۵۲۶۸

سیر تحول تزیینات در معماری

نویسنده: کلثوم صادقی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۴-۲۹-۷

انتشارات: تهران رامن سخن

نوبت چاپ: یکم، تابستان ۱۳۹۹

چاپ: مهرگان

تیراژ: ۲۰۰ عدد

نرخ: ۱۱۰۰۰۰ تومان

تمام حق و حقوق این کتاب برای مؤلف محفوظ می باشد.

فهرست

۱۱	فصل اول: نقش های تزئینی و نمادهای معماری عصر باستان
۱۳	بخش اول: نماد و اسطوره
۱۳	اسطوره
۱۴	نماد
۱۴	تشکیل نماد
۱۵	انواع نمادهای باستانی در ریخت‌نگاری معماری
۱۵	نمادهای گیاهی
۱۶	نمادهای حیوانی
۱۸	نمادهای مشترک در تمدن‌های باستان
۲۳	بخش دوم: تزئینات و نقوش تزئینی در معماری تمدن‌های باستان
۲۳	معماری تزئینی مصر
۲۸	معماری تزئینی هند
۳۷	معماری تزئینی چین
۴۴	معماری تزئینی یونان
۵۲	معماری تزئینی روم
۵۹	معماری تزئینی ایران در عصر باستان (قبل از اسلام)
۷۰	بخش سوم: آرمان‌گرایی در معماری تزئینی ایران
۷۲	بخش چهارم: تقسیم‌بندی و اصول کلی تزئینات
۷۷	معرفی نقوش تزئینی در دوران کهن
۹۳	معرفی برخی نقوش تزئینی رایج میان تمدن‌ها

۱۰۴	فصل دوم: تزیینات در معماری اسلامی و معاصر ایران
۱۰۶	نور
۱۱۲	آب
۱۱۴	خط و خوشنویسی
۱۱۵	هندسه خالص
۱۱۶	جنبه معنوی رنگ
۱۱۸	تقارن
۱۱۸	تزیینات در معماری صدر اسلام
۱۱۹	تزیینات در دوران ساسانی
۱۲۳	تزیینات عهد خاندان ساسانی
۱۲۴	تزیینات عهد ایلخانی
۱۲۴	تزیینات عهد تیموری
۱۲۵	تزیینات عهد صفوی
۱۳۲	تزیینات دوره قاجار
۱۴۱	تزیینات در دوره پهلوی
۱۴۳	ویژگی سبک های معماری ایرانی در تزیینات
۱۴۷	فصل سوم: تزیینات معماری اروپا از قرون وسطی تا عصر مدرن
۱۴۹	بخش اول: تزیینات در قرون وسطی
۱۴۹	صدر مسیحیت
۱۵۲	بیزانس
۱۵۳	رومانسک
۱۵۶	تزیینات در معماری گوتیک
۱۶۶	بخش دوم: رنسانس و باروک
۱۷۵	فصل چهارم: هنرهای تزیینی
۱۷۷	بخش اول: نقاشی دیواری و دیوارنگاری
۱۷۹	نقاشی دیواری در ایران

۱۸۰	..... تاریخ نقاشی در ایران قبل از اسلام
۱۸۲	..... هنر ابتدایی نقاشی صخره‌ای
۱۸۴	..... عصر صفوی
۱۸۴	..... قاجاریه
۱۸۵	..... دوره رضاخانی
۱۸۵	..... پهلوی دوم
۱۸۶	..... ادوار تاریخی نگارگری ایران
۱۹۵	..... بخش سوم: سز آجرکاری
۱۹۹	..... انواع نقوش آجر
۲۰۱	..... انواع چیدمان آجر در بناها تاریخی
۲۱۳	..... انواع آجرهای تزئینی
۲۱۶	..... بخش سوم: هنر کاشی کاری
۲۱۷	..... کاشی کاری هخامنشیان
۲۱۸	..... کاشی کاری اشکانیان
۲۱۸	..... کاشی کاری ساسانیان
۲۱۹	..... کاشی کاری سلجوقیان
۲۲۰	..... کاشی کاری ایلخانی
۲۲۱	..... کاشی کاری تیموری
۲۲۱	..... کاشی کاری صفوی
۲۲۳	..... کاشی کاری قاجار
۲۲۷	..... انواع کاشی
۲۲۸	..... انواع کاشی تزئینی
۲۳۳	..... بخش چهارم: هنر گچ بری
۲۳۳	..... اشکال مختلف گچ بری
۲۳۴	..... مضامین نقوش گچ بری دوران اسلامی
۲۳۴	..... سیر هنر گچبری ایران

۲۴۱	انواع شیوه های اجرایی تزیینات گچی از قرن هفتم تا نهم هجری
۲۴۵	بخش پنجم: هنر آینه کاری
۲۴۹	بخش ششم: هنر مقرنس
۲۵۳	انواع مقرنس
۲۵۶	شیوه اجرای مقرنس
۲۵۷	بخش هفتم: هنر کاربندی
۲۵۷	اجزای کاربندی
۲۶۱	کاربندی غیر ساده
۲۶۳	رسمی بندی
۲۶۴	یزدی بندی
۲۶۵	بخش هشتم: گره چینی
۲۶۷	اجزای گره
۲۶۸	آلت های گره
۲۷۲	خط بنایی یا معقلی
۲۷۴	بخش نهم: هفت اصل تزیینی
۲۷۴	اصل اسلیمی
۲۷۹	اصل ختایی
۲۸۱	اصل فرنگی
۲۸۱	اصل فصالی و نیلوفر
۲۸۱	اصل واق
۲۸۲	اصل ابر
۲۸۲	ایجاد حاشیه در طرح های تزیینی
۲۸۴	فصل پنجم: آشنایی با تزیینات به کار رفته در معماری قرن بیستم
۲۹۳	منابع

پیشگفتار

کتاب حاضر در زمینه تزیینات وابسته به معماری سخن می‌گوید و سعی شده در آن به انواع روش‌های تزیین و عناصر دکوراتیو معماری در تمدن‌ها و باورهای مختلف پرداخته شود. از آنجا که اولین قدم برای رسیدن به نقوش تزیینی در هر تمدن به باورهای اعتقادی و کهن نگاه برمی‌گردد و به عنوان نماد و اسطوره خود را نشان داده هر فرهنگی دنیایی از نمادها را در اساطیر، افسانه‌ها، ابراهیم و تصاویری آن‌ها را بر بدنه ساخته‌های خود نقش بسته و این نمادها نقش‌آفرین‌ترین طرح‌های تزیینی در بین اقوام مختلف بوده‌اند به همین جهت بررسی گوناگونی نمادها شده و سپس به‌طور جداگانه در میان تمدن‌ها به تحلیل هنرها و تکنیک‌های تزیین می‌پردازد پرداخته شده است.

انواع هنرهای تزیینی در دوران اسلام و قبل اسلام نیز از اهداف تحلیلی این اثر بوده و در آن سعی شده اصلی‌ترین نکات تزیینی از جزای مختلف هنرها شناسانده شود.

امید است این کتاب بتواند مطالب و محتوای اساسی، اجمع به هنرهای تزیین در تاریخ معماری برخی از تمدن‌ها را به خوبی نمایش داده و مورد استفاده دانشجویان و اساتید رشته معماری قرار بگیرد.